

prima instanță - (Judecătoria Dondușeni) L. Danilișin
instanța de apel - (Curtea de Apel Bălți) S. Procopciuc, E. Grumeza, A. Garbuz

DECIZIE

04 octombrie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței,
judecători

Valentina Clevadî
Iuliana Oprea, Galina Stratulat,
Ion Druță, Dumitru Mardari

examinând recursul declarat de Valentina Crivoi,
în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Asociației de Economii și
împrumut „Credite din Corbu” împotriva Valentinei Crivoi, Mihail Crivoi, Ludmila
Boico și Svetlana Boico cu privire la încasarea datoriei și a plăților aferente
contractului de împrumut și compensarea cheltuielilor de judecată,
împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 11 aprilie 2017,

c o n s t a ț ă :

La 12 aprilie 2016 AEI „Credite din Corbu” a înaintat cerere de chemare în
judecată împotriva Valentinei Crivoi, Mihail Crivoi, Ludmila Boico și Svetlana
Boico, solicitând încasarea în mod solidar a datoriei în mărime de 25 389,70 lei și
compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a indicat că la 03 martie 2010 între AEI „Credite din
Corbu” și Valentina Crivoi a fost încheiat contractul de împrumut nr. 32/TS/2010,
prin care a acordat acesteia suma de 14 000 lei, cu rambursarea trimestrială, pe termen
de un an.

Executarea obligației de rambursare a împrumutului, dobânzilor, penalităților și
altor plăți aferente, a fost garantată de către fidejuserii Mihail Crivoi, Ludmila Boico
și Svetlana Boico.

Reieșind din cele menționate, invocă că Valentina Crivoi a executat doar
parțial obligațiile asumate în baza contractului de împrumut nr. 32/T1/2010, iar prin
urmare a acumulat o datorie în sumă totală de 25 389,70 lei, formată din împrumutul
restant în mărime de 12 850 lei, dobânda contractuală restantă în mărime de 513 lei,

penalitatea la împrumutul restant în mărime de 11 565 lei și penalitatea la dobânda contractuală restantă în mărime de 461,70 lei.

Prin hotărîrea Judecătorei Dondușeni din 26 octombrie 2016 s-a respins ca fiind tardivă cererea de chemare în judecată înaintată de AEI „Credite din Corbu” împotriva Valentinei Crivoi, Mihail Crivoi, Ludmila Boico și Svetlana Boico cu privire la încasarea în mod solidar a datoriei și a plăților aferente contractului de împrumut nr. 32/TS-2010 din 03 martie 2010, în sumă de 25 389,70 lei.

S-a respins pretenția reclamantului privind compensarea cheltuielilor de judecată.

S-a încasat de la AEI „Credite din Corbu”, în beneficiul statului suma de 761,70 lei cu titlu de taxă de stat.

La 25 noiembrie 2016 AEI „Credite din Corbu” a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând casarea acesteia, cu emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie admisă.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 11 aprilie 2017 s-a admis apelul declarat de AEI „Credite din Corbu”.

S-a casat integral hotărîrea Judecătorei Dondușeni din 26 octombrie 2016 și s-a emis o nouă hotărâre, prin care:

S-a încasat în mod solidar de la Valentina Crivoi, Mihail Crivoi, Ludmila Boico și Svetlana Boico în beneficiul AEI „Credite din Corbu” împrumutul restant în mărime de 12 850 lei, dobânda contractuală restantă în mărime de 513 lei, penalitatea la împrumutul restant în mărime de 11 565 lei, penalitatea la dobânda contractuală restantă în mărime de 461,70 lei, iar în total suma de 25 389,70 lei.

La 13 iulie 2017, prin intermediul oficiului poștal (f.d. 181), Valentina Crivoi a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei Curții de Apel Bălți din 11 aprilie 2017 și menținerea hotărârii Judecătorei Dondușeni din 26 octombrie 2016.

În motivarea recursului a exprimat dezacordul cu decizia din 11 aprilie 2017, invocând că la emiterea acesteia instanța de apel a nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată și nu constatat și elucidat circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei.

În acest sens, invocă că instanța de apel, contrar prevederilor art. 267 alin. (1) din Codul civil, nu a luat în considerație că acțiunea a fost înaintată în judecată cu încălcarea termenului general de prescripție, deoarece, contractul de împrumut nr. 32/TS/2010 din 03 martie 2010 a fost încheiat pe termen de un an.

Totodată, susține Valentina Crivoi că instanța de apel a examinat cauza în lipsa sa, dânsa nefiind citată în modul corespunzător.

Prin referința din 26 septembrie 2017, Svetlana Boicio a susținut argumentele recursului înaintat de Valentina Crivoi și a solicitat admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe. (f.d. 189-190)

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Materialele cauzei atestă că copia deciziei integrale a instanței de apel, expediată în adresa participanților la proces, inclusiv Valentinei Crivoi, la 13 iunie 2017 (f.d. 155), a fost recepționată de către ultima la 20 iunie 2017 (f.d. 159).

Din aceste considerente, Colegiul consideră că recurenta s-a conformat prevederilor legale și recursul înaintat la 13 iulie 2017 se consideră declarat în termen.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neapărării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 27 septembrie 2017 recursul declarat de Valentina Crivoi a fost considerat admisibil.

În conformitate cu art. 441 Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

În conformitate cu art. 444 Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

Verificând argumentele invocate în cererea de recurs, pe baza materialelor din dosar, Colegiul consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis, cu casarea deciziei Curții de Apel Bălți din 11 aprilie 2017 și menținerea hotărârii Judecătoriei Dondușeni din 26 octombrie 2016, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

Astfel, din actele cauzei se constată că, la 03 martie 2010 între AEI „Credite din Corbu” și Valentina Crivoi, în calitate de beneficiar, a fost încheiat contractul de împrumut nr. 32/TS/2010, prin care ultima a primit un împrumut bănesc în sumă de 14000 lei, cu o dobândă de 22 % anual, pe un termen de 12 luni, respectiv, până la 03 martie 2011.

Totodată, potrivit pct. 3.1 din contract, în calitate de garanți pentru executarea obligației de rambursare a împrumutului, dobânzilor și penalităților, au fost indicați fidejursorii Mihail Crivoi, Liviu Boico, Ludmila Boico, Antonina Boico, Petru Serebreanshii, Svetlana Boico și Alexei Boico. (f.d. 6-verso)

La 12 aprilie 2016, AEI „Credite din Corbu” a înaintat cerere de chemare în judecată împotriva Valentinei Crivoi, Mihail Crivoi, Ludmila Boico și Svetlana Boico, solicitând încasarea în mod solidar a datoriei contractuale în sumă totală de 25 389,70 lei.

La fel, actele cauzei denotă că, prin referința depusă de Svetlana Boico la 10 iunie 2016, precum și, pe parcursul examinării pricinii în prima instanță Valentina Crivoi, Mihail Crivoi, Ludmila Boico reprezentați de avocatul Iurie Guriev, până la încheierea dezbaterilor în fond, în temeiul art. 267 alin. (1) și art. 271 Codul civil, au solicitat respingerea acțiunii înaintate de AEI „Credite din Corbu” ca fiind depusă cu omiterea termenului general de prescripție extinctivă.

Judecând cauza, prima instanță prin hotărârea din 26 octombrie 2016 a respins acțiunea ca fiind depusă tardiv.

Fiind investită cu judecarea apelului, Curtea de Apel Bălți prin decizia din 11 aprilie 2017 a admis apelul declarat de AEI „Credite din Corbu”, a casat integral hotărârea Judecătorei Dondușeni din 26 octombrie 2016 și a emis o nouă hotărâre de admitere a acțiunii.

În motivarea soluției, cu referire la prevederile art. 277 alin. (1) lit. b) din Codul civil, instanța de apel a reținut că, potrivit dispoziției de încasare nr. 20 din 23 aprilie 2013 Valentina Crivoi în calitate de debitor a achitat o parte din datorie, iar din acest considerent AEI „Credite din Corbu” a înaintat acțiunea în termen, având în vedere că cursul prescripției extinctive a fost întrerupt, fiind calculat de la 23 aprilie 2013.

Judecând recursul, Colegiul consideră că instanța de apel, la emiterea deciziei de admitere a acțiunii, a încălcat normele de drept material și a dat apreciere greșită materialului probator anexat la dosar, pe când prima instanță în mod temeinic și legal a ajuns la concluzia respingerii acțiunii ca fiind depusă cu omitea termenului de prescripție.

În acest sens, instanța de recurs reține că, potrivit art. 267 alin. (1) Codul civil, termenul general în interiorul căruia persoana poate să-și apere, pe calea intentării unei acțiuni în instanță de judecată, dreptul încălcat este de 3 ani.

Potrivit art. 272 alin. (1) Codul civil, termenul de prescripție extintivă începe să curgă de la data nașterii dreptului la acțiune. Dreptul la acțiune se naște la data când persoana a aflat sau trebuia să afle despre încălcarea dreptului.

Iar, conform prevederilor art. 271 Codul civil, acțiunea privind apărarea dreptului încălcat se respinge în temeiul expirării termenului de prescripție extintivă numai la cererea persoanei în a cărei favoare a curs prescripția, depusă până la încheierea dezbaterilor în fond.

Luând în considerație prevederile legale enunțate, raportate la circumstanțele cauzei, s-a constatat cu certitudine faptul încălcării de către reclamant a termenului general de prescripție extintivă prevăzut de art. 267 din Codul civil, întrucât curgerea termenului general de prescripție, pentru înaintarea acțiunii cu privire la apărarea drepturilor reclamantului, a început din 03 martie 2011, pe când AEI „Credite din Corbu” s-a adresat în instanța de judecată la 12 aprilie 2016, cu omiterea termenului prevăzut de lege.

Astfel, AEI „Credite din Corbu” a ignorat dreptul de a-și apăra, pe calea intentării unei acțiuni în instanță de judecată, dreptul încălcat în decurs de 3 ani, iar temeiuri pertinente, care ar justifica repunerea în termen a acțiunii în sensul art. 279 din Codul civil, nu s-au constatat.

Totodată, Colegiul apreciază critic argumentul instanței de apel cu referire la faptul că, cursul prescripției extinctive a fost întrerupt, conform art. 277 alin. (1) lit. b) din Codul civil, deoarece la 23 aprilie 2013 debitorul Valentina Crivoi a achitat suma de 1 150 lei, întrucât, potrivit dispoziției de încasare nr. 20, anexată la materialele dosarului (f.d. 32), rezultă că suma de 1 150 lei a fost încasată la 23 aprilie 2004, anterior încheierii contractului de împrumut nr. 32/TS/2010 din 03 martie 2010.

Astfel dispoziția de încasare nr. 20 nu poate fi apreciată drept probă pertinentă pentru a fi admisă în vederea confirmării întreruperii termenului de prescripție extinctive.

Totodată, nu au fost prezentate probe care confirmă luarea la evidență contabilă a dispoziției de încasare menționată și a sumei de bani încasate, și/sau alte mijloace probante care ar demonstra trecerea acestora în contul achitării sumei împrumutate în baza contractului nr. 32/TL/2010, prin care s-a acordat suma de 14 000 lei cu titlu de împrumut, în care Valentina Crivoi are calitatea de debitor.

Prin urmare, instanța de recurs menționează că copia dispoziției de plată nr. 20 din 23 aprilie 2013, care de fapt este datată cu 23 aprilie 2004 (f.d. 32) nu constituie temei de a considera că termenul de prescripție a fost întrerupt, deoarece dispoziția de plată nu a fost contabilizată în Registrele contabile de strictă evidență (care include semnătura persoanei de la care a fost încasată suma respectivă, calitatea persoanei, debitor sau fidejutor, numărul și data contractului de împrumut) și nici nu a fost semnată de contabilul asociației.

Mai mult ca atât, din materialele cauzei rezultă că, Valentina Crivoi nu recunoaște săvârșirea unor acțiuni privind rambursarea parțială a împrumutului la 23 aprilie 2013 conform contractului de împrumut nr. 32/TL/2010.

Iar, potrivit certificatului nr. 6 din 24 mai 2012 (f.d. 40), semnat de directorul executiv al AEI „Credite din Corbu”, Lilia Guriev, adresat executorului judecătoresc Olesia Bodean, pârâtul a indicat că asociația nu are pretenții față de Ludmila Boico.

Luând în considerație cele enunțate, Colegiul reține că AEI „Credite din Corbu” nu a probat trecerea sumei de 1 150 lei, potrivit dispoziției de plată nr. 20, în contul achitării datoriei acumulate conform contractului de împrumut nr. 32/TL/2010.

Prin urmare, instanța de recurs menționează că AEI „Credite din Corbu” nu a dovedit prin înscrisurile anexate, faptul achitării unei părți din datorie de către Valentina Crivoi, Mihail Crivoi, Ludmila Boico și Svetlana Boico la 23 aprilie 2013.

În acest context, instanța de recurs conchide că instanța de apel neîntemeiat a admis acțiunea, deoarece termenul a fost omis fără careva temei justificativ, iar instanța de fond a examinat pricina sub toate aspectele, stabilind cu certitudine circumstanțele de fapt, caracteristicile litigiului și legea materială ce guvernează raportul juridic.

Distinct de cele relatate, Colegiul relevă că soluția instanței primei instanțe privind respingerea acțiunii ca fiind tardivă este compatibilă cu respectarea garanțiilor unui proces echitabil, în sensul prevederilor art. 6 § 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, având în vedere că ține de obligația reclamantului de a lua măsurile necesare privind protejarea dreptului său de acces la instanță (*Cauza Van Harn vs Germania*).

La fel, în cauzele *Ceachir vs Moldova*, *Popov vs Moldova* și *Melnic vs Moldova*, Curtea a menționat că, prin neaducerea vreunui motiv pentru prelungirea termenului de depunere de către părți a unui act procedural, instanțele judecătorești naționale au încălcat dreptul la un proces echitabil.

Colegiul notează că exercitarea unui drept de către titularul său nu poate avea loc decât cu respectarea anumitor exigențe legale, precum stabilirea unor termene, după a căror expirare valorificarea respectivului drept nu mai este posibilă.

Totodată, instanța de recurs reține că CtEDO, prin practica sa constantă a precizat că dreptul de acces la un tribunal nu este un drept absolut (cauza *Golder vs Regatul Unit, Ashingdane vs Regatul Unit*), ci unul care poate implica anumite limitări.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că, decizia instanței de apel a fost emisă în contradicție cu prevederile normelor de drept material, iar argumentele invocate de recurentă sînt întemeiate, Colegiul ajunge la concluzia de a admite recursul, a casa decizia instanței de apel și a menține hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. art. 444, 445 alin. (1) lit. f) și alin. (3) Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Valentina Crivoi.

Se casează decizia Curții de Apel Bălți din 11 aprilie 2017, emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Asociației de Economii și împrumut „Credite din Corbu” împotriva Valentinei Crivoi, Mihail Crivoi, Ludmila Boico și Svetlana Boico cu privire la încasarea datoriei și a plăților aferente contractului de împrumut și compensarea cheltuielilor de judecată.

Se menține hotărârea Judecătoriei Dondușeni din 26 octombrie 2016.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,

Valentina Clevadî

judecători

Iuliana Oprea

Galina Stratulat

Ion Druță

Dumitru Mardari